



Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (tizedik tanács)

2016. szeptember 21.*

„Vasúti közlekedés — 1371/2007/EK rendelet — Az utasok jogai és kötelezettségei — A menetjegy hiánya — Határidőn belül történő meg nem fizetés — Bűncselekmény”

A C-261/15. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a vredegerecht te Ieper (ypres-i békebíróóság, Belgium) a Bírósághoz 2015. június 1-jén érkezett, 2015. május 21-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen NV**

és

Gregory Demey között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (tizedik tanács),

tagjai: F. Biltgen tanácselnök, A. Borg Barthet (előadó) és E. Levits bírák,

főtanácsnok: N. Wahl,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen NV képviseletében J.-P. Kesteloot advocaat,
- G. Demey képviseletében K. Bentein advocaat,
- a francia kormány képviseletében D. Colas, F.-X. Bréchet és M.-L. Kitamura, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében F. Wilman, J. Hottiaux és N. Yerrell, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: holland.

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló, 2007. október 23-i 1371/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2007. L 315., 14. o.) I. mellékletében szereplő, a COTIF módosításáról szóló, 1999. június 3-i jegyzőkönyvvel módosított, a nemzetközi vasúti fuvarozásról szóló, 1980-i május 9-i egyezmény (COTIF) A. függeléke (a továbbiakban: A. függelék) 6. cikke (2) bekezdése utolsó mondatának értelmezésére irányul.
- 2 Ezt a kérelmet a Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen NV (Belga Államvasutak, a továbbiakban: SNCB) és Grégory Demey között olyan bűncselekmények miatt követelt átalányösszegű kártérítés fizetése tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztettek elő, amelyeket G. Demey vasúton menetjegy nélkül történő utazással és a menetjegy árának a törvényben előírt határidőn belül történő meg nem fizetésével követett el.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 1371/2007 rendelet „Szállítási szerződés” című 4. cikke kimondja:
„E fejezet rendelkezéseire is figyelemmel, a személyszállítási szerződés megkötését és teljesítését, valamint az információk és menetjegyek nyújtását az I. mellékletben foglalt II. és III. cím rendelkezései szabályozzák.”
- 4 E rendelet „Kivonat a nemzetközi vasúti személyszállítási szerződésre vonatkozó egységes szabályokból (CIV)” I. mellékletét az A. függelék képezi. Az I. mellékletben szereplő e függelék „A szállítási szerződés megkötése és teljesítése” című II. címe az említett függelék 6–11. cikkéből áll.
- 5 Az A. függelék „Szállítási szerződés” című 6. cikke értelmében:
„(1) A szállítási szerződéssel a fuvarozó arra vállal kötelezettséget, hogy az utast, valamint – adott esetben – útipoggyászát és járművét a célállomásra szállítja, és a célállomáson az útipoggyászt és a járműveket átadja.
(2) A szállítási szerződést az utasnak átadott egy vagy több menetjegy tanúsítja. Ugyanakkor, a 9. cikkre figyelemmel, a menetjegy hiánya, szabálytalansága vagy elveszése nem érinti a szerződés létét és érvényességét, és arra továbbra is a jelen egységes szabályok vonatkoznak.
(3) A menetjegy vélelmet állít fel a szállítási szerződés megkötésére és tartalmára vonatkozóan, amellyel szemben azonban ellenbizonyításnak van helye.”
- 6 Ezen A. függelék 7. cikke a menetjegyre vonatkozik.
- 7 Az említett A. függelék „A menetdíj megfizetése és visszatérítése” című 8. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a menetdíjat előre kell megfizetni a fuvarozó és az utas eltérő megállapodása hiányában.

- 8 Ugyanezen A. függelék „Utazási jogosultság. Az utazásból való kizárás” című 9. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) Az utasnak az utazás megkezdésétől fogva érvényes menetjeggyel kell rendelkeznie, amelyet a jegyvizsgálat során köteles bemutatni. Az általános szállítási feltételek előírhatják, hogy:

- a) az az utas, aki nem tud érvényes menetjegyet felmutatni, a menetdíjon felül pótdíjat köteles fizetni;
- b) az az utas, aki a menetdíj vagy a pótdíj azonnali megfizetését megtagadja, az utazásból kizárható;
- c) a pótdíj milyen feltételek mellett térítendő vissza.

(2) Az általános szállítási feltételek előírhatják, hogy az utazásból ki vannak zárva, vagy útközben kizárhatók azok az utasok, akik:

- a) veszélyt jelentenek a szállítás biztonságára és a megfelelő üzemeltetésre vagy a többi utas biztonságára;
- b) megengedhetetlen módon zavarják a többi utast,

továbbá hogy ezek a személyek nem jogosultak a menetdíj és az útipoggyász fuvardíjának a visszatérítésére.”

- 9 Az A. függelék 10. cikke a közigazgatási előírások teljesítésére, 11. cikke pedig a vonatkimaradásra és késésre vonatkozik. Az 1371/2007 rendelet 1. mellékletében szereplő ezen A. függelék III. címe a kézipoggyász, állatok, útipoggyász és járművek szállítását szabályozza.

A belga jog

- 10 A Koninklijk besluit van 20 december 2007 houdende reglement van de politie op de spoorwegen (a vasúti rendőrségi szabályzat megállapításáról szóló, 2007. december 20-i királyi rendelet, *Belgisch Staatsblad*, 2008. július 15., 36973.o.) 15. cikke (1) bekezdésének első albekezdése az alábbiakat írja elő:

„A vasúti járművekre és a peronokra csak azok az utasok léphetnek, akik az érintett vasúti szolgáltató általános szállítási feltételeivel összhangban rendelkeznek érvényes menetjeggyel, vagy akik ezen általános szállítási feltételeknek megfelelően ilyen menetjegyet szándékoznak vásárolni.”

- 11 E királyi rendelet 18. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A jelen rendelet rendelkezéseinek megsértése a vasúti díjakról és a vasúti rendőrségi szabályzatról szóló, 1835. április 12-i törvény 3. cikkének alkalmazásában akkor is büntetendő, ha gondatlanságból követték el.”

- 12 A Wet van 12 april 1835 betreffende het tolgeld en de reglementen van de spoorwegpolitie (a vasúti díjakról és a vasúti rendőrségi szabályzatról szóló, 1835. április 12-i törvény, amelyet 1835. április 17-én tettek közzé) 3. cikke kimondja, hogy a kormány a Wet van 6 maart 1818 betreffende de straffen uit te spreken tegen de overtreders van algemene verordeningen of te stellen bij provinciale of plaatselijke reglementen (a nemzeti közigazgatási intézkedések megsértéséért kiszabható büntetésekről, valamint azon büntetésekről szóló, 1818. március 6-i törvény, amelyek a tartományi vagy helyi hatóságok rendeletei által megállapíthatók) (1818. március 6-án tették közzé).

- 13 Az 1818. március 6-i törvény 1. cikkének (1) bekezdése alapján „a királyi rendeletek olyan megsértése, amely vonatkozásában törvény nem egyáltalán nem állapít meg, vagy nem állapít meg különös szankciókat különös szankciókat, 8–14 napi szabadságvesztés-büntetéssel és 26–200 frank pénzbüntetéssel vagy e szankciók egyikével büntetendő”.
- 14 A Wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming (a piaci gyakorlatokról és a fogyasztók védelméről szóló, 2010. április 6-i törvény, *Belgisch Staatsblad*, 2010. április 12., 20803. o.) (a továbbiakban: a piaci gyakorlatokról szóló törvény) 74. cikke az alábbiakat írja elő:

„A vállalkozó és a fogyasztó között létrejött szerződésben minden esetben tisztességtelennek minősül az arra irányuló kikötés és feltétel vagy kikötések és feltételek együttese, hogy:

[...]

17° megállapítsa azon kártérítés mértékét, amellyel a kötelezettségeinek eleget nem tevő fogyasztó tartozik, anélkül hogy egyenértékű kártérítési jogosultságot írna elő a mulasztó vállalkozás terhére;

[...]

24° a fogyasztó kötelezettségei teljesítésének elmaradása vagy késedelme esetén olyan kártérítési összegeket állapítson meg, amelyek egyértelműen nem állnak arányban a vállalkozásnál esetlegesen felmerülő kárral;

[...]”

- 15 A piaci gyakorlatokról szóló törvény 75. cikkének (1) bekezdése az alábbiakat írja elő:

„Minden tisztességtelen kikötés semmis.

A szerződés továbbra is kötelezi a feleket akkor, ha a tisztességtelen kikötések nélkül fennmaradhat.

A fogyasztó nem mondhat le az e szakasz értelmében őt megillető jogokról.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 16 2013 szeptemberében és októberében végzett ellenőrzések során négy alkalommal megállapítást nyert, hogy G. Demey a vonaton menetjegy nélkül utazott Belgiumban. A vasúti ellenőr felszólította G. Demey-t, hogy 14 napon belül fizesse meg utazásonként a menetjegy 8 euróval megnövelt 11,20 eurós árát, azaz utazásonként összesen 19,20 eurót. G. Demey nem fizette meg a menetjegy árát a számára megállapított határidőn belül, és az SNCB által küldött fizetési felszólításnak sem tett eleget.
- 17 Következésképpen, az SNCB keresetet indított G. Demey-vel szemben a vredegerecht te Ypres (ypres-i békebíróság, Belgium) előtt, és egy 800 eurós, azaz menetjegy nélkül megtett utanként 200 euró kiegészítő átalány-kártérítés megfizetését követelte az utazásonként eredetileg 8 eurós adminisztrációs többletdíj helyett.
- 18 Az SNCB úgy véli, hogy az utazásonkénti 200 eurós átalány-kártérítést a G. Demey által elkövetett bűncselekmények indokolják. Az SNCB szerint egy szállítási szerződés létezéséhez szükséges hozzájárulásos jelleg hiányzik, annyiban, amennyiben G. Demey jogellenes cselekményt követett el azáltal, hogy a vonaton szándékosan menetjegy nélkül utazott. Következésképpen az SNCB úgy véli, hogy G. Demey mint fogyasztó nem részesülhet a számára, különösen a piaci gyakorlatokról szóló törvény 74. és 75. cikke által nyújtott jogi védelemben.

- 19 G. Demey úgy érvel, hogy őt megillető az e törvény 74. cikke 17° és 24°pontja által biztosított jogi védelem, amennyiben az 1371/2007 rendelet I. mellékletében szereplő A. függelék 6. cikke (2) bekezdésének utolsó mondata értelmében a menetjegy hiánya nem érinti a szerződés létét és érvényességét.
- 20 A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a G. Demey által ismertetett érvelés ez utóbbi és az SNCB között fennálló szerződéses jogviszony létezésén alapul. Ellenben úgy tekinti, hogy az SNCB által előadott álláspont arra utal, hogy G. Demey egy jogellenes cselekményt követett el. Következésképpen, azt kérdezi, hogy a jelen esetben, e 6. cikk (2) bekezdése utolsó mondat alapján fennáll-e egy szállítási szerződés G. Demey és az említett fuvarozó társaság között, és hogy ennél fogva alkalmazhatja-e a piaci gyakorlatokról szóló törvény rendelkezéseit, amelyek egy ilyen szerződés fennállásán alapulnak.
- 21 Ilyen körülmények között a vredegerecht te Ypres (ypres-i békebíróság, Belgium) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Ellentétesek-e az [1371/2007 rendelet] I. mellékletében szereplő [A. függelék] 6. cikke (2) bekezdésének [utolsó mondatával] azok a [a jelen ítélet 10–13. pontjában hivatkozott] belga nemzeti büntetőjogi rendelkezések, amelyek értelmében a menetjegy nélkül vasúton utazó utas – aki a törvényben előírt határidőkön belül sem fizeti meg a menetjegy árát – olyan bűncselekményt követ el, amely bármiféle szerződéses viszonyt kizár a fuvarozó társaság és az utas között, és ezért az utastól megtagadják [...] azon vonatkozó európai és belga nemzeti jogi jogvédelmi rendelkezésekre való hivatkozást is, amelyek az e fogyasztóval fennálló, említett (kizárólagos) szerződéses viszonyt veszik alapul?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 22 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi a Bíróságtól, hogy az 1371/2007 rendelet I. mellékletében szereplő A. függelék 6. cikke (2) bekezdésének utolsó mondatát úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétesek azon nemzeti rendelkezések, amelyek szerint az a vasúton utazó személy, aki nem rendelkezik e célból menetjeggyel, és aki az e rendelkezések által megállapított határidőn belül nem fizeti meg a menetjegy árát, nem áll szerződéses jogviszonyban a vasúttársasággal.
- 23 Az alapeljárásban a felek abban nem értenek egyet, hogy e rendelkezés értelmében egy szállítási szerződés akkor jön-e létre, amikor egy személy vasúton utazik, függetlenül attól, hogy e célból rendelkezik-e van sem menetjeggyel. Következésképpen, meg kell határozni, hogy az 1371/2007 rendelet I. mellékletében szereplő A. függelék 6. cikke (2) bekezdése szabályozza-e a szállítási szerződés létrejöttének feltételeit.
- 24 Meg kell jegyezni, hogy az 1371/2007 rendelet „Szállítási szerződés” című 4. cikke előírja, hogy a szállítási szerződés megkötését az e rendelet I. mellékletben szereplő A. függelékben foglalt II. és III. cím rendelkezései szabályozzák. Mindazonáltal, e rendelkezések nem szabályozzák részletesen egy ilyen szerződés létrejöttének feltételeit.
- 25 Ugyanis az 1371/2007 rendelet I. mellékletében szereplő A. függelék 6. cikkének (2) bekezdése értelmében „[a] szállítási szerződést az utasnak átadott egy vagy több menetjegy tanúsítja. Ugyanakkor, a 9. cikkre figyelemmel, a menetjegy hiánya, szabálytalansága vagy elveszése nem érinti a szerződés létét és érvényességét, és arra továbbra is a jelen egységes szabályok vonatkoznak.”
- 26 E rendelkezés szövegéből kitűnik, hogy az egy előzetesen megkötött szállítási szerződés fennállását feltételezi, és az csak egy ilyen szerződés fennállásának igazolására vonatkozik, amelyet egy vagy több menetjegy tanúsít. Az említett rendelkezés második mondata olyan esetekre utal, amikor a vasúton

utazó utas nem tud bemutatni menetjegyet, vagy amikor a menetjegy nem szabályszerű, és anélkül, hogy meghatározná azon szabályokat, amelyek alapján a szállítási szerződést meg kell kötni, előírja, hogy az ilyen esetek nem érintik a szállítási szerződés fennállását és érvényességét.

- 27 Különösen az e második mondatban említett menetjegy hiánya csak úgy értelmezhető, hogy az azt jelenti, hogy előzetesen szállítási szerződést kötöttek és az utas nem tud felmutatni olyan igazolást, ami alátámasztja azt, hogy ő menetjegyet vásárolt, anélkül hogy az említett rendelkezés első mondatát ne fosztanánk meg a hatékony érvényesüléstől.
- 28 Az 1371/2007 rendelet I. mellékletében szereplő A. függelék 6. cikkének (1) bekezdése értelmében a fuvarozó a szállítási szerződéssel arra vállal kötelezettséget, hogy az utast, valamint – adott esetben – útipoggyászát és járművét a célállomásra szállítja. E rendelkezés szintén azon az előfeltevésen alapul, hogy egy szállítási szerződést korábban megkötöttek, de nem ad pontosítást arra vonatkozóan, hogy ezt hogyan kellett megkötni.
- 29 Hasonlóképpen ezen A. függelék 6. cikkének (3) bekezdése annak megállapítására szorítkozik, hogy a menetjegy vélelmet állít fel a szállítási szerződés megkötésére és tartalmára vonatkozóan, amellyel szemben azonban ellenbizonyításnak van helye.
- 30 Ebből következik, hogy az említett függelék 6. cikkének (2) bekezdése nem értelmezhető úgy, mint amely egy szállítási szerződés létrejöttének feltételeit szabályozza.
- 31 Ez a következtetést támasztja alá az e rendelkezés háttérének elemzése is.
- 32 Ugyanis, az 1371/2007 rendelet I. mellékletében szereplő A. függelék 9. cikke alapján, amelyre e függelék 6. cikkének (2) bekezdése utal, az utasnak az utazás megkezdésétől fogva érvényes menetjeggyel kell rendelkeznie, amelyet a jegyvizsgálat során köteles bemutatni. Ezen 9. cikk kimondja továbbá, hogy az általános szállítási feltételek előírhatják, hogy az az utas, aki nem tud érvényes menetjegyet felmutatni, a menetdíjon felül pótdíjat köteles fizetni, valamint

az az utas, aki a menetdíj vagy a pótdíj azonnali megfizetését megtagadja, az utazásból kizárható.

E rendelkezés tehát kizárólag azon szankciókat írja elő, amelyek egy olyan utassal szemben alkalmazhatók, aki nem rendelkezik menetjeggyel és nem fizette meg később a menetjegy árát, és e rendelkezés nem tartalmaz semmilyen utalást a szállítási szerződés létrejöttének feltételeire vonatkozóan.

- 33 Ugyanez érvényes az 1371/2007 rendelet I. mellékletében szereplő A. függelék II. címében foglalt további rendelkezésekre. Ugyanis ezen A. függelék 8. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a menetdíjat előre kell megfizetni a fuvarozó és az utas eltérő megállapodása hiányában. E függelék 7. cikke a menetjegyre, 10. cikke a közgazgatási előírások teljesítésére, 11. cikke pedig a vonatkimaradásra és -késésre vonatkozik.
- 34 E körülmények között meg kell állapítani, hogy az 1371/2007 rendelet I. mellékletében szereplő A. függelék 6. cikkének (2) bekezdése nem értelmezhető úgy, mint amely a szállítási szerződés létrejöttének feltételeit szabályozza, mivel ez utóbbiakat releváns nemzeti rendelkezések szabályozzák.
- 35 A fenti megfontolásokra tekintettel a feltett kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1371/2007 rendelet I. mellékletében szereplő A. függelék 6. cikke (2) bekezdésének utolsó mondatát úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétesek azon nemzeti rendelkezések, amelyek szerint az a vasúton utazó személy, aki nem rendelkezik e célból menetjeggyel, és aki az e rendelkezések által megállapított határidőn belül nem fizeti meg a menetjegy árát, nem áll szerződéses jogviszonyban a vasúttársasággal.

A költségekről

- ³⁶ Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (tizedik tanács) a következőképpen határozott:

A vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló, 2007. október 23-i 1371/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet I. mellékletében szereplő, a COTIF módosításáról szóló, 1999. június 3-i jegyzőkönyvvel módosított, a nemzetközi vasúti fuvarozásról szóló, 1980-i május 9-i egyezmény (COTIF) A. függeléke 6. cikke (2) bekezdésének utolsó mondatát úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétesek azon nemzeti rendelkezések, amelyek szerint az a vasúton utazó személy, aki nem rendelkezik e célból menetjeggyel, és aki az e rendelkezések által megállapított határidőn belül nem fizeti meg a menetjegy árát, nem áll szerződéses jogviszonyban a vasúttársasággal.

Aláírások